

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Základná škola s materskou školou, Hlavná 292/82 Viničné
4. Názov projektu	Vzdelaným patrí svet
5. Kód projektu ITMS2014+	NFP312010V967
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub IV. zameraný na predmety Dejepis, Občianska náuka, Náboženská výchova, Etická výchova
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Katarína Triščová
8. Školský polrok	Február 2022 – Jún 2022
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	https://zsvinicne.edupage.org/text/?text=text/text1&subpage=2

Úvod:

Pedagogický klub č. IV je zameraný na predmety Dejepis, Občianska náuka, Etická výchova a Náboženská výchova. Tvoria ho štyria členovia a to: Katarína Triščová, Katarína Kapsdorfer, Lucia Fritzmanová a Eva Chovanová. Koordinátorom klubu je Katarína Triščová.

Klub mal počas polroka 2 stretnutia, na ktorých sme diskutovali o vybranej téme a hodnotili sme, ako žiaci pracujú a plnia stanovené ciele, či pochopili tému, zadania, ako postupujú pri práci, ako sa zapájajú do aktivít, diskusií, či vedia pracovať s textom tzn, či si prehlbujú čitateľskú gramotnosť.

Prečo je to dôležité? Gramotnosť má rozsiahly význam a odráža sa hlavne v kompetenciách človeka. Bez schopnosti a zručnosti prečítať akýkoľvek text by sa žiak nedopracoval k žiadnym informáciám. Čitateľská gramotnosť nie je len o schopnostiach a zručnostiach samotného čítania, ale aj o schopnostiach a zručnostiach s textom pracovať a je východiskovou kompetenciou pre všetky procesy vzdelávania každého jedinca.

Stručná anotácia:

Pedagogický klub č. IV si za tému práce vybral tému 20 ponaučení z 20teho storočia. Téma je veľmi rozsiahla a dá sa aplikovať do všetkých predmetov, ktoré do klubu patria.

Udalosti 20.storočia formovali spoločnosť a je dôležité, aby sa žiaci dozvedeli viac, nie len formou poznámok ale aj inými efektívnejšími spôsobmi prezentácie tohto učiva a našich dejín. Hlavne sa ponaučiť a vedieť porovnávať minulosť a prítomnosť a hodnotiť súčasnú dobu. Takisto je veľmi dôležité, aby začali rozmýšľať nad súvislostami a vytvárať si vlastný názor.

Vybraná téma: „Dvadsať ponaučení z 20. storočia“ je akýsi jednoduchý kompas pre žiakov na orientáciu dejinami, pripomenutie zlých momentov v minulosti. Návod na to, čo by mal každý z nás urobiť, ako sa správať, aby sa niečo podobné nevrátilo. Zároveň si pripomenúť lepšie momenty v histórii 20. storočia, kedy pravda zvíťazila nad klamstvom.

Na hodinách sme využívali viaceré metódy, ktoré v žiakoch rozvíjajú čitateľskú gramotnosť.

Metódy a postupy:

-**motivačný rozhovor** o prínosoch, vynálezoch a vplyve modernizácie 20. storočia na súčasný život i na naše osobné životy. Pokračovanie formou **diskusie** aj o negatívnych momentoch našej histórie práve v 20. storočí. Zameriame sa na obdobie pred a počas oboch svetových vojen.

- **obrazová prezentácia** najvýraznejších momentov 20. storočia
- **kooperatívne porovnávanie a zhodnotenie** pozitív a negatív 20. storočia.
- **praktická aktivita s textom Deklarácia ľudských práv** (Aké práva boli porušené počas vojen? Aké práva sa porušujú dnes? Spojenie s Božími prikázaniami?)
- individuálny výber a posúdenie 3 najdôležitejších práv z Deklarácie
- **projektová metóda:** vyhľadať a spracovať životopis hrdinov z koncentračných táborov (Maximilán M. Kolbe, Edita Steinová)
- **sebareflexia:** ako som ja schopný obhajovať práva iných, aktívne zasiahnuť, keď niekomu ubližujú. Kresťanské prikázanie lásky
- diskusia (po prečítaní textov, aby sme poznali ich názor)
- evokačná metóda (žiakov motivuje, je kreatívna)
- asosiačná metóda (formou myšlienkovej mapy)
- dokumenty o komunizme na Slovenku aj iných krajinách

Ako inšpirácia nám poslúži kniha od autora Martina Šimečku: Všetko malo byť inak. Podrobne popisuje dejiny a udalosti od obdobia Slovenska po roku 1945 až po súčasnosť. Ponuka čitateľom iný pohľad na to, aká doba bola v minulom storočí, keďže súčasťou knihy sú jeho spomienky, rozprávania jeho otca a dáva nám priestor vziať sa do tej doby, predstaviť si obdobie vojny a po vojne, vpád ruských vojsk a komunizmus.

Kniha obsahuje množstvo informácií o konkrétnych ľuďoch, známych osobnostiach našich dejín a fotografie z jednotlivých období. Tým nám pomôže žiakom priblížiť ľažkú dobu a zamyslieť sa nad tým aké majú šťastie, že žijú v inej dobe, v inom režime, slobodne.

Kľúčové slová:

- 20 ponaučení z 20teho storočia

Z hľadiska dejepisu a občianskej náuky: komunizmus, socialistické zriadenie, disident, demokracia, štát, spoločnosť, spoločenské zriadenie, vojna, nacizmus, sloboda, polické procesy

Z hľadiska náboženstva, etiky: odkaz minulosti, myslenie, dobro, tolerancia, kultúra, spoločnosť, poznatky, hodnoty, dedičstvo, vzťahy, prenasledovanie kresťanov

Z hľadiska pedagogiky: skupinová a individuálna práca, čitateľská gramotnosť, vedomosti, zručnosti, rozvoj kompetencií: kognitívne, informačné, učebné, personálne, pýtať sa, hľadať informácie

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu:

Zámerom tejto témy je, aby žiaci nechápali dejiny ako zoznam udalostí, rokov a mien, ale ako živý súbor myšlienok, ktorý spoločnosti slúži ako kompas pre súčasné a budúce rozhodovanie. Chceme, aby žiaci pochopili, že sú budúcimi tvorcami histórie, nie len jej bezmocným objektom.

Cieľom projektu bolo:

- vedieť vyhľadať a spracovať poznatky o udalostiach, ktoré formovali našu spoločnosť a štát
- hlbšie porozumieť udalostiam
- prepájať vedomosti z jednotlivých predmetov
- využívať pri práci získané zručnosti
- prehľbovať čitateľskú gramotnosť u žiakov
- podporiť kooperáciu žiakov prácou v skupinách
- rozvíjať kľúčové kompetencie u žiakov

Jadro:**Popis témy/problém**

Tému 20 ponaučení z 20.teho storočia sme v prvom polroku šk. roka rozpracovali nasledovne.

Klub mal stretnutia vo februári, marci, dve stretnutia v máji a jedno stretnutie v júni.

Lucia Fritzmanová (náboženská výchova), 8.ročník

Téma: *Absencia ľudskosti počas vojen a konfliktov 20. storočia*

Kľúčové slová: vzťahy, láska, priateľstvo, konflikt, totalita, prenasledovanie, väznenie, vojna, ľudskosť, ľudské práva

Počúvanie piesne a následná diskusia: Na začiatku hodiny, po rekapitulácii predchádzajúcich tém som žiakom prehrala ukážku piesne Ľudskosť od speváčky Kristíny:

Nevyjedz z taniera, čo patrí iným
Mysli na chudákov uprostred zimy
Dožič aj inému kus jeho šťastia
A ver, že dobré sny sa ti raz vrátia

Neklam, že nemáš dosť, máš, čo ti stačí
To, čo máš navyše, musíš vždy strážiť
Pohlad' svet dlaňami, na to ich máme
A prilož dobrý liek vždy k ľudskej rane

Neober celý strom, neotráv studňu
Aj keď si vysoko, skloň sa k nej ku dnu
Hlt vody tomu daj, kto o ňu prosí
A v srdci nos len to, čo pútnik bosý

Čo spadlo z neba, do neba sa vráti
Kto iným nedal, akoby sám, akoby sám stratil

Pozri sa do očí deťom a chorým
Tým, čo sa chytajú aj slamky v mori

Skús plachtu rozprestrieť, keď niekto mrzne
A daj mu kus tepla, vždy ľahšie usneš

Otvor si náručie, môžeš im chrániť
Tých, čo svet vyhnania a sú tu sami
Nie, nikdy nešliapme po ľudskej biede
Všetci sme pútnici a nikto z nás nevie

Čo prišlo z neba, do neba sa vráti
Kto iným nedal, akoby sám, akoby sám stratil

Po vypočutí piesne sme pokračovali v diskusii o texte piesne. Snažili sme sa hľadať odpovede na otázky: „Kedy podľa piesne nie je človek ľudský? Ktoré činy a postoje vyjadrujú ľudskosť?“

Aktivity v skupinách: Rozdelili sme sa do štyroch skupín, do štyroch kútot triedy, kde žiaci spracovali písomne, čo pre nich znamená ľudskosť. Čo si myslia, kedy sa ľudskosť vytratila v priebehu minulého storočia – na základe toho, čo už počuli, alebo sa učili.

Žiaci si zvolili jedného zástupcu zo svojej skupiny, ktorý odprezentoval ich názory pred ostatnými. Prebehla vzájomná diskusia a porovnanie toho, čo považovali za absenciu ľudskosti. Spomenuté boli vojny, teroristické útoky, dlhodobé konflikty, podporovanie nenávisti, zločiny komunizmu, o ktorých sme hovorili už skôr, prenasledovanie kresťanov, väznenie nevinných, obmedzovanie slobody, porušovanie ľudských práv. Spoločne sme si vyjadrenia aj hodnotili.

Činnosti s obrazovým materiálom: Žiaci zostali naďalej rozdelení v skupinách a každá skupina dostala obrázky znázorňujúce ľudí v rôznych životných situáciách. Vzájomne mali viest' rozhovory o tom, čo na obrázkoch vidia a či sú to prejavy ľudskosti.

Po aktivitách v skupinách som premietla všetky tieto obrázky na tabuľu a mohol sa prihlásiť ktokoľvek, kto chcel niečo k tomu povedať. Veľmi pekne žiaci vnímali jednoduché prejavy ľudskosti. Išlo o to, aby sme spoločne pochopili, že činy, ktoré viedli k porušovaniu alebo absencii ľudskosti vo veľkých konfliktoch v 20. storočí, majú svoj prameň v absencii ľudskosti v bežných okamihoch života: ako je pomoc blížnemu, staršiemu človeku, dieťaťu, slabšiemu – s nákupom, cez prechod,

či len uvoľniť miesto v dopravnom prostriedku, zastať si slabšieho, vzťah k trpiacim a k ľuďom na okraji spoločnosti...

Na záver sme si na tabuľu napísali sme heslo: „Ľudskosť je to, keď sa človek k druhému správa ako skutočný človek.“

Kreatívna činnosť: V poslednej časti hodiny som žiakom rozdala výkresy a zadala som im úlohu: výtvarne zobrazit „Moje posolstvo ľudskosti pre 21. storočie.“ Teda, ako by sme sa my - poučení z chýb 20. storočia chceli posunúť ďalej v našej ľudskosti. Hľadieť očami srdca, byť empatickí voči ostatným, hľadať cesty k blížnemu, k vzájomnej pomoci a láske... Počas činnosti žiaci ako inšpiráciu opäť počúvali skladbu Ľudskosť. Výtvarné práce budeme mať vystavené na nástenke..

Téma: **Vojnové konflikty 20. storočia a dnes**

Kľúčové slová: vojna, konflikt, bolesť, utrpenie, zúfalstvo, trápenie, útek, mier, pokoj, chudoba, hlad

Úvodný rozhovor: Od nášho posledného stretnutia, kedy sme hovorili o ľudskosti sa výrazne zmenila situácia vo svete. Začala sa vojna na Ukrajine. My sme dávnejšie hovorili o porušovaní ľudských práv počas 2. svetovej vojny, ale dnes sa nám otvára tento obraz v priamom prenose. So žiakmi sme sa snažili hovoriť o tom, ako ich táto situácia zasiahla, čo prežívajú. Snažila som sa ich uistíť o podpore a dať vedieť o možnostiach konzultácií s učiteľmi alebo inými odborníkmi.

Aktivity v skupinách: V ďalšej časti sme sa rozdelili do skupín a na tabuľu som premietla charakteristiku vojny: „Vojna je konflikt medzi štátmi, organizáciami, alebo väčšími skupinami ľudí, pričom je pre tento konflikt charakteristické použitie **násilia** alebo fyzickej sily medzi bojujúcimi stranami. Typickým rysom vojny je fakt, že zúčastnené strany sú presvedčené, že použitie vojenskej sily je jedinou možnosťou ako riešiť vzájomné spory.“

Žiakov v skupinách som vyzvala, aby na papier napísali svoj názor a odpovede na otázky:

1. Prečo ľudia vedú vojny?

2. Aké by to bolo, keby ľudia konflikty riešili mierovou cestou a dohodami?
3. Prečo vojna so sebou prináša utrpenie, hlad, bolesť a nenávist?
4. Porovnaj svoje poznatky o svetových vojnách v 20. storočí s tým čo teraz na Ukrajine?
5. Čím môžem ja prispieť k mieru vo svete?

Zástupcovia skupín prezentovali zapísané názory a spoločne sme diskutovali. Vyjadrili sme rozhodné „Nie vojne!“ a spoločne sme sa započúvali do modlitby sv. Františka Assiského o pokoj:

„Pane, urob ma nástrojom svojho pokoja.

Daj, aby som vnášal lásku, kde panuje nenávist; odpustenie, kde sa množia urážky; jednotu, kde vládne nesvornosť.

Daj, aby som prinášal pravdu tým, čo blúdia; vieru tým, čo pochybujú; nádej tým, čo si zúfajú; svetlo tým, čo tápu vo tmách; radosť tým, čo smútia.

Pane, daj, aby som sa snažil skôr potešovať iných, než aby mňa potešovali;
skôr chápať iných, než aby mňa chápali;
skôr milovať iných, než aby mňa milovali.

Pretože len ked' dávame – nadobúdame; len ked' zabúdame na seba – nachádzame seba samých; len ked' odpúšťame – dostáva sa nám odpustenia;

len ked' odumierame sebe – povstávame k večnému životu. Amen.“

Kreatívna činnosť: Žiakom som na záver zadala úlohu: Vymysli vlastnými slovami a napíš krátku modlitbu za mier a pokoj vo svete.

Téma: Ekologická kríza vo svete

Kľúčové slová: životné prostredia, ekológia, environmentálna výchova, príroda, ekologická kríza, ochrana prírody

Úvodný rozhovor: Hneď na úvod sme si spoločne formou **pojmovej mapy** spomenuli na jednotlivé témy našich stretnutí o ponaučeniacach z 20. storočia.

Naposledy to bola veľmi smutná téma – vojny. Vojna a jej zničujúce dôsledky. Snažila som sa žiakov naviest k tomu, aby si uvedomili, že nielen vojny, ale častokrát aj naše neuvážené konanie má a môže mať zničujúce následky. Je to oblasť životného prostredia.

Prezentácia: Pomocou prezentácie sme sa vrátili na počiatok sveta – jeho vznik a stvorenie. Pripomenuli sme si jednotlivé teórie vzniku sveta, o ktorých sme hovorili ešte v predchádzajúcich ročníkoch. Kresťanský pohľad na stvorenie sveta, ktorý nám pripomína, že sme ako ľudia boli stvorení so zodpovednosťou voči prírode a životnému prostrediu, v ktorom potrebujeme žiť my, ale naši blízni, ale aj budúce generácie.

Aktivity v skupinách: *Historický exkurz:* Žiakov som rozdelila do piatich skupín, podľa jednotlivých historických období

1. Skupina: *Počiatok sveta a Pravek* (prírodné sily, božstvá, pripisovanie božskej moci prírodným úkazom)
2. Skupina : *Starovek a Stredovek* (človek obklopený svetom, súčasť, človek svetom ohrozovaný a ovládaný)
3. Skupina: *Obdobie od. 14. storočia* (človek sa začína vnímať ako pána vládca, ktorý si podmaňuje zem)
4. Skupina: *Od polovice 19. storočia* (rozvoj vedy a techniky, príroda ako prostriedok technickej manipulácie podľa záujmov človeka, zem ako zdroj bohatstva, uspokojovanie ľudských záujmov)
5. Skupina. *20. storočie* (pokračovanie rozvoja vedy a techniky – vplyv na životné prostredie, až od pol. 20. stor. si človek začína uvedomovať následky svojho nezodpovedného vzťahu k prírode)

Žiaci dostali za úlohu v skupinách porozmýšľať a vo vzájomných rozhovoroch prísť na to, aký bol v tom období vzťah človeka k životnému prostrediu, čo si uvedomoval,

čo uprednostňoval... zapísali si krátke poznámky a na moju výzvu prezentovali pred ostatnými svoje zistenia – tieto sme vzájomne porovnávali a korigovali...

Diskusia: Na základe týchto zistení sme viedli diskusiu o tom: Čo teraz? Aké ponaučenie si vezmeme z toho, že si ľudia už začali uvedomovať následky svojho konania? Ako si to uvedomujem ja? Čo robím preto, aby som prispel k zlepšeniu stavu našej planéty? Žiaci predkladali rôzne nápady a predsavzatia, čo budú robiť lepšie (zber a triedenie odpadu, šetrenie energiami, ochrana prírody, sadenie rastlín, stromov, ochrana zvierat...). Zdôraznila som, že ekologická kríza je výrazným morálnym problémom a preto postoj kresťana má byť jasný v prejavovaní lásky k blížnemu i prírode.

Kreatívna činnosť: Na veľký plagát sme spoločne maľovali našu planétu Zem, kde sa každý sám zobrazil, ako pomáha zlepšiť životné prostredie, čo sa snaží robiť, aby zmiernil následky nezodpovedného konania ľudí voči prírode.

Pritom som žiakom spomenula príklad sv. Františka, patróna prírody a ekológie a pri maľovaní počúvali pieseň z filmu o sv. Františkovi - Brat Slnko, sestra Luna.

Téma: Misijné diela vo svete

Kľúčové slová: misie, poslanie, chudoba, rozvojové krajiny, utrpenie, pomoc

Priradovanie obrazov: Žiakom som postupne premietala obrázky znázorňujúce rôzne svetové náboženstvá. Ich úlohou bolo priradiť názov a povedať ich základnú charakteristiku. Tak sme sa dostali ku kresťanstvu, ktorého základným poslaním je láska k blížnemu. Kresťania však dostali aj iné poslanie od svojho zakladateľa, ktorým je ohlasovanie jeho radostnej zvesti všetkým národom – teda misijné poslanie.

Vyvodenie hlavného cieľa: V spontánnom rozhovore sme sa spoločne dopracovali k myšlienke, že v 20. storočí sa výrazným spôsobom posilnilo snaženie kresťanov, pomôcť tým najbiednejším ľuďom vo všetkých končinách sveta. Preto nám aj Cirkev ponúkla ponaučenie z tohto storočia, ktoré nás má prebudiť k aktivite a pomoci tým, ktorí to potrebujú.

Filmová projekcia: Žiaci sledovali film z cyklu Moja misia, ktorú pripravilo štúdio Lux o činnosti misionárov v Afrike. Počas sledovania filmu som zdôraznila, že misijná

činnosť sa nezameriava iba na ohlasovanie kresťanstva, ale práve na poskytovanie pomoci v napĺňaní základných potrieb ľudí v misijných územiach. Vyzvala som žiakov, aby tieto aktivity pozorne sledovali, prípadne si zapisovali.

Vytváranie siete na tabuli: Po sledovaní filmu, žiaci prichádzali k tabuli a do tvaru siete okolo slova MISIE zapisovali slová a heslá, ktoré symbolizovali všetky činnosti, ktoré misionári robili na ich misijnej stanici (lekárska a zdravotnícka činnosť, vzdelávanie detí ale i dospelých, zásobovanie potravinami, liekmi, starostlivosť o chorých, chudobných, pomoc pri riešení sociálnych záležitostí na úradoch, spoločné aktivity, budovanie škôl, nemocníc, stavby budov...)

Pracovné listy: V závere hodiny som rozdala žiakom pracovné listy *Môj misijný štýl života*, v ktorých mali porovnať a dopĺňať svoje činnosti vzhľadom na poslanie Cirkvi, ktoré má voči chudobným. Predtlačené špirálovité obrazce ich navádzali k myšlienкам o chudobných, trpiacich, ich vlastných postojoch, názoroch, či predsudkoch. Zamýšľali sa nad skutkami lásky, ktoré môžu preukazovať tým, ktorí to potrebujú a to nielen v Afrike, ale aj u nás na Slovensku.

Téma: **Významné misijné dielo Matky Terezy**

Kľúčové slová: misie, chudoba, bolest', utrpenie, pomoc, India, Hinduizmus, kasta, karma

Prezentácia: Na úvod sme si prostredníctvom prezentácie zopakovali minulú tému o misijných dielach vo svete. Obrázky z misií boli doplnené obrazmi z Indie, kde veľmi výrazným spôsobom ovplyvnila život tamojších chudobných ľudí Matka Tereza z Kalkaty – vlastným menom **Agnes Gonxhe Bojaxhiu**, zakladateľka rehoľného rádu *Kongregácia misionárok lásky* a nositeľka Nobelovej ceny za mier.

Pripomenuli sme si tiež informácie o jednom z najväčších svetových náboženstiev – Hinduizme. Vysvetlili sme si spôsob myslenia tamojších ľudí, kastovný systém, osudovú predurčenosť a to, ako a prečo nikto nepomáhal až do polovice 20. storočia tamojším chudobným a trpiacim ľuďom. Snažili sme sa uvedomiť si, že okrem zaradenia do kást, sú aj ľudia, ktorí nepatria do nijakej kasty, vydeleni nedotknuteľní, vykonávači tzv. nečistých prác. Z tohto prísneho kastového systému, nie je takmer žiadna možnosť úniku. Avšak hinduisti chápú svoje zaradenie ako svoj

predurčený životný údel, ktorý je dôsledkom ich činov v predchádzajúcim živote - čiže karmou.

Opäť sme si pripomenuli, že základným poslaním kresťanstva je láska k blížnemu. Tá viedla aj túto významnú ženu, aby napriek možnosti nákazy, odmietaniu okolia a prekonávaniu ťažkostí pomáhala chorým a snažila sa im dodať stratenú ľudskú dôstojnosť.

Filmová projekcia: Po úvodnom oboznámení sa s problematikou, žiaci sledovali dokumentárny film o Matke Jereze dostupný na youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=stJLL2p-7Gk>

Film som zastavovala a vysvetľovala žiakom dané súvislosti. Upozornila som ich na skutočnosť, že Matka Tereza vždy iba ošetrovala chorých a nikdy nikoho nenútila do konverzie (teda násilné obracanie na kresťanskú vieru).

Zachytenie posolstva: Po sledovaní filmu som tabuľu rozdelila na dve polovice. Postupne podľa záujmu, žiaci hovorili a ja som zapisovala heslá: na jednu stranu – PREČO ĽUDIA ODMIETALI POMÁHAŤ? a na druhú stranu PREČO MATKA TEREZA CHCELA A BOLA OCHOTNÁ POMÁHAŤ?

Zrkadlenie: Na základe hesiel, ktoré žiaci napísali, sme sa snažili vytvoriť si akoby svoje zrkadlo. Žiakom som rozdala papiere vo vizuále zrkadiel, kde si pomocou hesiel napísaných na tabuli anonymne odkryli svoje vnútro – teda odpovedali si na otázky: Ako by som sa zachoval ja? Na ktorú stranu by som sa postavil? Dokázal by som riskovať? Čo by ovplyvnilo moje rozhodnutie? Zrkadlá si anonymne vymenili a číitali sme si odpovede, získali sme tak predstavu, aké posolstvo 20. storočia zanechala Matka Tereza pre nás.

Katarína Kapsdorfer (dejepis), 9. ročník

Téma: Nástup komunizmu v Československu

Metóda práce s textom "Pyramída" na tému komunizmus.

Podpora u žiakov v schopnosti čítania s porozumením, zvýšenie komunikačných zručností a schopnosť analytického (kritického) zhodnotenia textu.

Metódou pyramída žiaci pracovali vo dvojiciach. Najprv som žiakom dala text, ktorý mal vnútornú štruktúru, ktorá sa podobá pyramíde. Použila som text z knihy "Dejiny Európy". Má titulok, podtitulok, textové odseky.

K Žiaci nakreslili na papier alebo do zošita pyramídu na celú stranu s piatimi riadkami. Každý žiak dostal text, ktorý si prečíitali. Po prečítaní textu, dvojice doplňujú myšlienky (slogany, argumenty, citácie a pod.) podľa významu do pyramídy. Dvojice sa spolu rozprávajú o boľševizme, komunizme a ich význame, čo dajú do pyramídy a v akom poradí.

Jedna hlavná myšlienka na vrchol, dva alebo tri argumenty nižšie a tak ďalej. Keď dvojice dokončia, hlavné myšlienky vypisujeme na tabuľu, spolu diskutujeme, argumentujeme o komunizme, o tom čo je dôležité vedieť. Pri akejkoľvek nejasnosti sa pýtajú a spoločne si to vysvetlíme. Ako chceli komunisti ovládnúť Československo, nielen mocensky a hospodársky, ale aj zmocniť sa myslenia ľudí. Toto všetko sa dialo s navonok vyhláseným cieľom vybudovať komunizmus, čiže sociálne spravodlivú spoločnosť.

Záver

V práci s metódou pyramída sme vrchné riadky mali určené pre najdôležitejšie myšlienky, tie pod nimi na vypísanie jedného alebo viacerých argumentov z textu na ich podporu.

Stalo sa nám, že sme našli v texte 6 až 10 pekných "hlavných myšlienok" ešte o niečo viac "vedľajších". Dôležité je, že to nie sú moje (učiteľkine) myšlienky, ale žiakov.

Téma na vyučovacej hodine: Pražská jar

Obdobie, ktoré začalo zvolením Alexandra Dubčeka za ústredného tajomníka komunistickej strany, označujeme termínom Pražská jar (jar 1968). Ide o snahu reformovať systém, v ktorom bola ukotvená vedúca úloha komunistickej strany, cenzúra a zatváranie politických oponentov.

Symbolom politického odmäku bol **Alexander Dubček**, od ktorého si mnohí sľubovali veľké zmeny, v duchu hesla - socializmus s ľudskou tvárou. Téma hodiny je Pražská jar zosobnená v Dubčekovi.

Žiaci v rámci aktivity mali premýšľať, argumentovať, diskutovať, zároveň pracovať s textom a vybrať podstatné informácie.

Žiaci rozdelení do dvojíc sa pokúsili pomenovať čo najviac negatívnych čŕt komunistického režimu a vecí, ktoré ľuďom na ňom prekážali.

Následne vysvetliť, ktoré z nich a ako chcel Dubček odstrániť alebo aspoň zmeniť.

Záver: žiakov aktivita bavila. Začali sme porovnávať a diskutovať o pozitívnych zmenách cez Pražskú jar. Neskôr sme diskutovali ako Pražská jar dopadla – vpád vojsk Varšavskej zmluvy do ČSSR. Následne žiaci si pozreli dokument, ako došlo k okupácii vojsk do krajiny.

Téma na vyučovacej hodine: ***Michail Gorbačov a SWOT analýza osobnosti***

SWOT ANALÝZA OSOBNOSTI

Silné stránky (Strengths)	Slabé stránky (Weaknesses)
<p><u>Vlastnosti, ktoré pozitívne ovplyvňujú dosiahnutie cieľa</u></p> <p>Silné stránky osobnosti (napr. cielavedomosť, vytrvalosť), vzdelanie, riešenie problémov – schopnosť pomenovať problém,</p>	<p><u>Vlastnosti, ktoré negatívne ovplyvňujú dosiahnutie cieľa</u></p> <p>Slabé stránky osobnosti (napr. zbrklosť, nediplomacia) nedostatok vzdelania, nedostatočné informácie na riešenie problému – neschopnosť vidieť problém</p>

Príležitosti (Opportunities)	Hrozby (Threats)
<u>Externé podmienky pomáhajúce dosiahnuť cieľ</u>	<u>Externé podmienky stážujúce dosiahnuť cieľ</u>
Hľadanie možností na dosiahnutie cieľa, kontakty, známosti, práca v zahraničí,	Vonkajšie bariéry brániace dosiahnutie cieľa, Nemoc, závislosť, pracovné zlyhanie,

Na základe tejto tabuľky žiaci vo dvojiciach analyzovali osobnosť Michaila Gorbačova, ktorý spustil proces prestavby – reformy komunizmu v celom ZSSR a vďaka, ktorému komunizmus padol. Vďaka SWOT analýze sa žiaci naučia množstvo zručností. Zisťovanie, overovanie, spracovanie a prezentovanie informácií, komunikáciu i prezentovanie pred celou triedou, robiť voľby týkajúce sa plánovania a práce.

Záver: Žiakov práca bavila. Snažili sa nájsť ku každej kategórii zopár správnych opisov.

Téma: ***Príčiny úspechu nacizmu***

Téma ponúka snahu o pochopenie prítomnosti cez bližší pohľad na história nacizmu a fašizmu, ako aj ľudáckeho režimu Slovenskej republiky v rokoch 1939 – 1945. Žiaci môžu pod vedením učiteľky analyzovať informácie, ktoré dopĺňajú a inak spracúvajú učivo dejepisu o nástupe týchto režimov v medzivojnovom období v Európe. Aktivita ponúka diskusiu o morálke a hodnotách, ale aj o metódach manipulácie a spôsoboch, ako sa jej brániť.

Kľúčové slová: Nacizmus, fašizmus, ľudácky režim, neonacizmus, sľuby, klamstvo, pravda

Odpor voči verifikateľnej realite, ktorá ma podobu prezentácie výmyslov a lží, akoby to boli fakty. Fašistický štýl je založený na „nekonečnom opakovani“, ktorého cieľom je z fiktívneho vytvoriť hodnoverné. Mussolini sluboval všetkým všetko. Nájsť nepriateľa štátu, napríklad v nacizme to boli Židia.

Práca v skupinách - Prejav nedemokratického politika

Žiaci boli rozdelení do skupín po 3 – 4 žiakov. Každá skupina mala popremýšľať nad problémami súčasného Slovenska. Napísať 5 závažných problémov súčasnej spoločnosti.

Potom napísať maximálne **5 viet z prejavu nedemokratického politika**, ktorý chce presvedčiť ľudí svojej krajiny, aby ho volili. Dovolené je použiť všetko okrem vulgarizmov.

Po 10 minútach si skupiny vymenili zápisu, tak aby každá skupina dostala iný. Ďalších 5 minút mali žiaci na vymyslenie protiargumentov **demokratického politika**, ako by mohol vyvrátiť rôzne tvrdenia a sľuby.

Po uplynutí času prebiehala diskusia na otázky vyučujúcej:

- *Čo ľuďom sľubuje nedemokratický politik? Aké sľuby? Čoho sa týkajú?*
- *Sú argumenty či sľuby nedemokratických politikov rôznych krajín a historických období podobné? Prečo asi?*
- *Prečo sa demokratické argumenty formulujú tak ťažko?*

Nedemokratické prejavy sa žiakom formulovali veľmi ľahko. Sľuby, že keď sa krajina zbaví všetkých nepriateľov a moc odovzdá politikovi, vyriešia sa všetky problémy. Skúsenosť s formulovaním protiargumentov, ktoré majú byť založené na demokratických princípoch sa žiakom formulovala veľmi ťažko. Sami si skúsili na vlastnej koži aké jednoduché je sľubovať a aké zložité je obhájiť alebo vyvrátiť daný sľub. Sľubovať všetkým znížiť dane, odstrániť národný dlh a zvýšiť výdavky na sociálnu starostlivosť, sú navzájom v protiklade.

Katarína Triščová (občianska náuka), 8.ročník

Téma: Zločiny komunizmu

Zámer hodiny bol informovať o menej známej tvári komunistického režime na Slovensku ale aj v iných krajinách.

Komunistický režim fungoval na všetkých svetadieloch, avšak dokumentov o komunistických zločinoch je podstatne menej ako pri zločinoch nacizmu. Žiaci musia pochopiť, že aj komunistická ideológia viedla vraždeniu miliónov ľudí., vyhnanstvu, manipulácií, likvidácii cirkvi atď...

Pozreli sme si video o hlide na Ukrajine, ešte stále aj v súčasnosti aktuálnom komunizme v Severnej Kórei a Slovensku po roku 1945 s výpovedami ľudí.

Pokračovali sme diskusiou:

- *Prečo sa ľudia nevzbúria a nezvrhnú vládu , ktorá ich trápi a núti zomierať, prenasleduje a obmedzuje?*
- *Čo by mal svet urobiť, keď ľudia v nejakej krajine takto trpia kvôli plánu svojej vlasti?*
- *Čím sa líši súčasný svet od komunistického?*

Vypočuli sme si jednotlivé názory žiakov.

Diskusia : Opäť sme vrátili k dokumentu o Milade Horákovej, jednej z najznámejších obetí komunizmu. Rozprávali sme sa o tom, že viac ako sedemsto občanov prišlo z politických dôvodov o život a 16 000 bolo odvlečených z domovov a 13000 do táborov nútených prác. Vyše 71 000 bolo odsúdených za politické delikty.

Téma: *Dve tváre komunistickej totality na Slovensku*

Na začiatok hodiny žiaci dostali pracovný list z úryvkom z politickej eseje Václava Havla: *Moc bezmocných*. Potom sa žiaci snažili vyjadriť zmysel úryvku a vybrali sme zopár príkladov na to, čím autor myslí „život v klamstve“. Napr. voľby, kde neexistoval výber, volič nemohol ísť za plentu a zúčastniť sa na voľbách bolo povinné, ak človek nechcel riskovať problémy. Ďalej sme odpovedali na otázky:

- *Čím sa líši súčasný režim od komunistického? Existuje „život v pravde“?*
- *Robia aj dnes ľudia dobrovoľne niečo, čomu neveria?*
- *Má „život v pravde“ zmysel ?*
- *Čo by ste menili na súčasnej spoločnosti?*
-

Individuálna práca s pracovným listom:

Žiaci sa rozdelili do trojíc a spoločne vyplnili tabuľku v pracovnom liste. Cvičenie bolo súťažou a ktorá trojica vyplnila tabuľku prvá alebo mala najviac informácií, tá vyhrala. Otázky sa týkali informácií z obdobia komunizmu (oslava prvého mája, Tuzex, lampiónové sprievody, predvianočné nákupy atď...) Na záver sme vyhodnotili

vypracované otázky. Ak žiaci mali protichodné informácie, vysvetlili sme si, že niektoré praktiky či situácie sa mohli líšiť v rôznych obdobiach a regiónoch Slovenska.

V obidvoch aktivitách bola najdôležitejšia diskusia a bohatosť príkladov. Nie je cieľom odhaliť jednu jedinú pravdu. Na rozdieloch v skúsenostach žiakov sa buduje úcta k rôznym názorom a spomienkam.

Záver: Žiaci mali pochopiť, že život v totalite bol poznačení životom v klamstve. Skúsiť sa vziať do rôznych každodenných situácií, ktoré ľudia v tomto období prežívali. Je dôležité nepretržité kladenie otázok a skúmanie, aby sa neopakovali chyby minulosti.

Téma: *Citáty o demokracii a Kto môže zastávať verejnú funkciu?*

Na úvod hodiny si žiaci prečítali citáty o demokracii a ich úlohou bolo sa o nich porozprávať so spolužiakmi. Mali zohľadniť kým a v akej dobe boli napísané. V druhej polovici hodiny sme napísali zoznam 5 výhod a nevýhod demokracie.

V ďalšej aktivite žiaci individuálne vyplnili pracovný list k téme Kto môže zastávať verejnú funkciu? Kde boli uvedené rôzne funkcie predstaviteľov výkonnej, zákonodarnej súdnej moci na rôznych úrovniach.

V tabuľke boli ďalej uvedené rôzne charakteristiky, ktoré sa mohli vyskytnúť u kandidátov na tieto funkcie. Žiaci si potom porovnali svoje názory. Mali dospiet ku konsenzu a predstaviť jeden spoločný variant odpovedí.

Tabuľku sme si znázornili aj na tabuli, diskutovali o odpovediach, upresňovali reálne fakty, uvádzali sme príklady zo Slovenska a z iných krajín, zo súčasnosti a z histórie

Diskusia: Skupiny referovali postupne k jednotlivým položkám tabuľky, formovali sa závery diskusie. Žiaci odpovedali na otázky:

- ktoré funkcie so sebou nesú najväčšie obmedzenia a prečo?
- akého človeka do akej funkcie zvoliť či prijať?
- ktoré pohľady na priateľnosť určitej charakteristiky sa zmenili, aké sa asi v budúcnosti zmenia a aké sa asi nezmenia? Prečo?

Záver: Uvedomiť si nutné a primerané charakteristiky verejne činných osôb. Skúsiť porovnať a hľadať rozdiely medzi voľbami a charakteristickými znakmi týchto osôb v súčasnosti a v období po roku 1945, kedy voľby boli zmanipulované a osoby na čele štátu

nemuseli spĺňať nároky zo strany voličov.

Téma: **Hlavné znaky totality**

Ako inšpirácia na hodinách občianskej náuky nám poslúži kniha od autora Martina Šimečku: Všetko malo byť inak. Podrobne popisuje dejiny a udalosti od obdobia Slovenska po roku 1945 až po súčasnosť. Ponúka čitateľom iný pohľad na to, aká doba bola v minulom storočí, keďže súčasťou knihy sú jeho spomienky, rozprávania jeho otca a dáva nám priestor vziať sa do tej doby, predstaviť si obdobie vojny a po vojne, vpád ruských vojsk a komunizmus.

Kniha obsahuje množstvo informácií o konkrétnych ľuďoch, známych osobnostiach našich dejín a fotografie z jednotlivých období. Tým nám pomôže žiakom priblížiť ľažkú dobu a zamyslieť sa nad tým aké majú šťastie, že žijú v inej dobe, v inom režime, slobodne.

Na hodinách preberáme formy vlády a jednou z nich je aj totalita. Žiaci s týmto pojmom nemali skúsenosť, nevedeli čo to znamená. Formou motivačných otázok som ich naviedla na základné rozdiely medzi diktatúrou a demokraciou. Spomínali Severnú Kóreu.

Bavili sme sa o vojnách (fašizmus), prešli sme na obdobie po vojne. Žiaci vedeli niečo málo od svojich starých rodičov, ale nedávali to do súvisu s komunizmom, nemali informácie, že to bol režim, ktorý nie je slobodný a potláča základné ľudské práva.

Kniha "Všetko malo byť inak" poukazuje na obdobie po roku 1945, preto som ju vybrala ako pomôcku na hodinách. Začali sme čítať o povojnovom období. O tom, ako si ľudia mysleli, že keď skončila vojna, začína sa nové obdobie, všetko bude inak, čaká ich žiarová budúcnosť, kde budú žiť v mieri.

Žiakov som rozdelila do skupín, kde mali pomenovať problémy ľudí po vojne a potom ich odprezentovať pred ostatnými. Odpovedať na otázky ako: Čo ľudia očakávali od komunizmu? Prečo si mysleli, že tento režim ich zachráni? Ďalšou aktivitou bola tabuľka s rozdielmi medzi totalitnými režimami. Úlohou žiakov bolo porovnať fašizmus, nacizmus a komunizmus. Pomenovať ich podrobnosti, rozdiely a akým spôsobom si uplatňovali tie isté znaky totality.

Na nasledujúcej hodine po prečítaní ďalších textov sa žiaci rozdelili do skupín, mali pomenovať 5 prelomových udalostí z nedávnych dejín, ktoré výrazne zmenili svet. Potom sme ich porovnali a zhodnotili jednotlivé názory. Komunisti často hovorili o malých "kazoch demokracie", ktoré boli v záujme vyššieho dobra ochotní prehliadnuť. Na domácu úlohu žiaci dostali úlohu zistiť a uviesť udalosti, ktoré boli náznakom, že komunistom ide len o zdanlivú demokraciu, skrývajúcu totalitný štát (zmanipulované voľby).

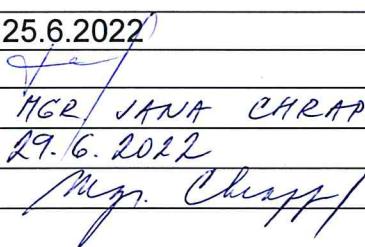
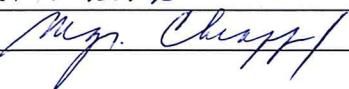
Téma žiakov veľmi zaujíma, hlavne preto, že sú to veci, ktoré sa stali nedávno a mnoho z nich je pre nich nepredstaviteľných, nedokážu si predstaviť nemať slobodu a byť kontrolovaní. Udalosti 20. storočia sú kľúčové nie len pre minulosť ale i súčasnosť našej krajiny a našich rodín.

Záver:

Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov

História sa neopakuje, ale ponúka ponaučenia. V dvadsiatom storočí európske demokracie podľahli fašizmu, nacizmu a komunizmu. Našou úlohou bude žiakom tieto zložité obdobia čo najviac priblížiť z pohľadu historického, náboženského ale aj ľudského. Aby žiaci vedeli rozlišovať medzi dobrom a zlom, vytvorili si vlastný názor a zobrali si z 20. storočia ponaučenie, respektívne vedeli vysvetliť, aké ponaučenia si z minulého storočia môžeme a máme vziať.

V pedagogickom klube sme zhodnotili prínos projektu. Žiaci začali chápať význam toho, prečo je dôležité sa zaujímať o minulosť a jej súvislosť s prítomnosťou. Projekt splnil cieľ, napomohol rozvoju čitateľskej gramotnosti – klásť otázky, vedieť vyhľadať, porovnať, roztriediť, spracovať a analyzovať informácie a hlbšie porozumieť udalostiam. Tak isto sa žiaci naučili spolupracovať prezentovať svoju prácu.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Katarína Triščová
12. Dátum	25.6.2022
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. JANA ČHRAPOVÁ
15. Dátum	29.6.2022
16. Podpis	 Základná škola s materskou školou Hlavná 292/82, Viničná

Pokyny k vyplneniu Písomného výstupu pedagogického klubu:

Písomný výstup zahrňuje napr. osvedčenú pedagogickú prax, analýzu s odporúčaniami, správu s odporúčaniami. Vypracováva sa jeden písomný výstup za polrok.

1. V riadku Prioritná os – Vzdelávanie
2. V riadku špecifický cieľ – riadok bude vyplnený v zmysle zmluvy o poskytnutí NFP
3. V riadku Prijímateľ - uvedie sa názov prijímateľa podľa zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej len "zmluva o NFP")
4. V riadku Názov projektu - uvedie sa úplný názov projektu podľa zmluvy NFP, nepoužíva sa skrátený názov projektu
5. V riadku Kód projektu ITMS2014+ - uvedie sa kód projektu podľa zmluvy NFP
6. V riadku Názov pedagogického klubu (ďalej aj „klub“) – uvedie sa celý názov klubu
7. V riadku Meno koordinátora pedagogického klubu – uvedie sa celé meno a priezvisko koordinátora klubu
8. V riadku Školský polrok - výber z dvoch možnosti – vypracuje sa za každý polrok zvlášť
 - september RRRR – január RRRR

- február RRRR – jún RRRR
- V riadku Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy – uvedie sa odkaz / link na webovú stránku, kde je písomný výstup zverejnený
 - V tabuľkách Úvod ,Jadro a Záver sa popíše výstup v požadovanej štruktúre
 - V riadku Vypracoval – uvedie sa celé meno a priezvisko osoby/osôb (členov klubu), ktorá písomný výstup vypracovala
 - V riadku Dátum – uvedie sa dátum vypracovania písomného výstupu
 - V riadku Podpis – osoba/osoby, ktorá písomný výstup vypracovala sa vlastnoručne podpíše
 - V riadku Schválil - uvedie sa celé meno a priezvisko osoby, ktorá písomný výstup schválila (koordinátor klubu/vedúci klubu učiteľov)
 - V riadku Dátum – uvedie sa dátum schválenia písomného výstupu
 - V riadku Podpis – osoba, ktorá písomný výstup schválila sa vlastnoručne podpíše.